

Kazimierz Jasiński (1920–1997)

Kazimierz Jasiński należał do czołowych przedstawicieli polskiej mediewistyki drugiej połowy XX wieku¹. Przyszedł na świat 12 grudnia 1920 roku w miejscowości Jankowice nieopodal Łasina na północnych krańcach ziemi chełmińskiej jako ostatnie z pięciorga dzieci dobrze prosperującego rolnika Mikołaja Jasińskiego i Leokadii z Wojtackich. Dzięki zapobiegliwości rodziców, którzy w 1924 roku zaokrągliли swoje czterdziestohektarowe gospodarstwo w Jankowicach o dodatkowe 100 ha dzierżawy w pobliskim Szynwałdzie, dorastał w dobrych warunkach, czego jednym z przejawów był fakt sprowadzenia przez rodziców dla niego i dwóch jego starszych siostr dyplomowanej guwernantki z Wielkopolski. Po ukończeniu szkoły powszechnej w Szynwałdzie, dziesięcioletni Kazimierz został zapisany do Państwowego Gimnazjum Klasycznego w Grudziądzu, gdzie rozpoczął naukę w 1931 roku. Jego kolegami ze szkolnej ławy byli znani później pisarze, Roman Mularczyk (Bratny) i Witold Zalewski. Po maturze w maju 1939 roku Kazimierz Jasiński zamierzał podjąć studia na Uniwersytecie Poznańskim, jednak wybuch wojny zatrzymał go w ro-

¹ Naukowa sylwetka Kazimierza Jasińskiego stała się już wcześniej przedmiotem kilku mniej lub bardziej szczegółowych omówień. Zob. J. Bieniak, Profesor Kazimierz Jasiński – badacz genealogii Piastów, *Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego* s.n. 3, 1997, s. 5–9; tenże, Kazimierz Jasiński (12 XII 1920 – 8 VIII 1997), *KH* 105, 1998, nr 1, s. 171–174; A. Czacharowski, In memoriam Profesora Kazimierza Jasińskiego (1920–1997), *ZH* 63, 1998, z. 1, s. 218 n.; J. Zdrenka, Wspomnienie o Profesorze Kazimierzu Jasińskim, w: *Szlachta, starostowie, zaciężni*, red. B. Śliwiński, Gdańsk–Koszalin 1998 [*Gdańskie Studia z Dziejów Średniowiecza* 5], s. 11–15; T. Jurek, Poślowie, w: K. Jasiński, *Rodowód pierwszych Piastów*, wyd. 2, Poznań 2004, s. 299–306; tenże, *Piastowie śląscy i ich rodowód*, w: K. Jasiński, *Rodowód Piastów śląskich. Piastowie wrocławscy, legnicko-brzescy, świdniccy, ziębiccy, głogowscy, żagańscy, oleśniccy, opolscy, cieszyńscy i oświęcimscy*, Kraków 2007, s. 7–24 (zwł. s. 11–13); J. Wenta, Tytułem wprowadzenia, w: In memoriam honoremque Casimiri Jasiński, red. J. Wenta, P. Oliński, Toruń 2010, s. 7 n; A. Losik-Sidorska, Spuścizna Kazimierza Jasińskiego w zbiorach Biblioteki Kórnickiej PAN, w: *Stilo et animo. Prace historyczne ofiarowane Profesorowi Tomaszowi Jasińskiemu w 65. rocznicę urodzin*, red. M. Dorna, M. Matla, M. Sosnowski, E. Syska, przy współpr. W. Barana-Kozłowskiego, Poznań 2016, s. 579–586. Ogromnym ułatwieniem przy analizie dorobku Kazimierza Jasińskiego jest bibliografia prac uczonego opublikowana w trzech częściach przez K. Zielińską-Melkowską: *ZH* 50, 1985, z. 3, s. 5–15 (za lata 1950–1984); *Personae – colligationes – facta*. Księga pamiątkowa poświęcona profesorowi Kazimierzowi Jasińskiemu, Toruń 1991, s. 5–10 (za lata 1985–1990 z uzupełnieniami za okres wcześniejszy); *ZH* 63, 1998, z. 1, s. 220–224 (za lata 1991–1997 wraz z pracami jeszcze nieopublikowanymi); zestawienie publikacji Kazimierza Jasińskiego znalazło się również w tomie In memoriam honoremque Casimiri Jasiński, s. 9–23, jest ono jednak mocno niekompletne (przede wszystkim dla okresu po roku 1990). Dobry wgląd w kierunki zainteresowań badawczych Kazimierza Jasińskiego daje wydany w 1996 roku zbiór ponad dwudziestu artykułów uczonego, w większości już wcześniej publikowanych: K. Jasiński, *Prace wybrane z nauk pomocniczych historii*, Toruń 1996.

dzinnych stronach, gdzie od początku 1940 roku pracował jako robotnik przymusowy w skonfiskowanym wówczas przez okupanta i oddanym w ręce jednego z Niemców bałtyckich gospodarstwie swoich rodziców. Stan ten trwał do 1943 roku, kiedy, dzieląc los tysięcy młodych Polaków z ziem włączonych do Rzeszy, został wcielony do armii niemieckiej. Okres do końca wojny spędził w okupowanej Holandii, skąd po zakończeniu działań wojennych dostał się na pokładzie amerykańskiego okrętu wojennego do Szczecina, z którego udał się w rodzinne strony².

W lutym 1946 roku – w nieco przypadkowych okolicznościach – Kazimierz Jasiński rozpoczął studia historyczne na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie zetknął się z wybitnymi indywidualnościami polskiej nauki historycznej, Karolem Górskim, Ludwikiem Kolankowskim i Bronisławem Włodarskim³. Do gustu przypadły mu zwłaszcza wykłady tego ostatniego z dziejów polski wczesnośredniowiecznej, w efekcie czego trafił na seminarium profesora Włodarskiego, na którym spotkał się z innymi późniejszymi znakomitościami polskiej mediewistyki, Tadeuszem Grudzińskim i Januszem Bieniakiem⁴. Pod kierunkiem swego mistrza podjął badania nad dziejami Wielkopolski w okresie rozbięcia dzielnicowego, zaś owocem tych pierwszych naukowych prób stały się praca magisterska *Przemysł I Wielkopolski. Monografia z dziejów Polski dzielnicowej* i obroniona już w grudniu 1950 roku dysertacja doktorska *Dzieje społeczno-polityczne Wielkopolski w latach 1250–1279 (ze szczególnym uwzględnieniem działalności księcia wielkopolskiego Przemysła I)*⁵.

Jeszcze jako student, w grudniu 1947 roku, Kazimierz Jasiński został zatrudniony na stanowisku zastępcy asystenta przy kierowanej przez swego mistrza Katedrze Historii Polski Średniowiecznej⁶. Zadzierzgnięty w ten sposób etatowy związek z UMK okazał się trwały i toruńska uczelnia pozostała miejscem pracy uczzonego aż do przejścia przezeń na emeryturę w 1991 roku. W ramach Instytutu Historii i Archiwistyki UMK uczony przez wiele lat koordynował badania z zakresu nauk pomocniczych historii, najpierw jako kierownik Zakładu Nauk Pomocniczych Historii w ramach Katedry Historii Polski Średniowiecznej (1957–1962), następnie jako kierownik Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii (1962–1969), a wreszcie jako kierownik Zakładu Nauk Pomocniczych Historii (1969–1986)⁷.

Jakkolwiek problematyka okresu rozbięcia dzielnicowego, od której Kazimierz Jasiński zaczął swoją przygodę z nauką historyczną, pozostała trwałym składnikiem

² Powyższy fragment opiera się na informacjach przekazanych mi przez syna Kazimierza Jasińskiego – Tomasza Jasińskiego.

³ K. Jasiński, Wspomnienia historyka z pierwszych lat na UMK, w: Uniwersytet Mikołaja Kopernika. Wspomnienia pracowników, red. A. Tomczak, Toruń 1995, s. 153–155; co się dotyczy nieco przypadkowych okoliczności podjęcia przez Kazimierza Jasińskiego studiów historycznych, to wedle relacji uczzonego decydującą rolę odegrał tutaj fakt nieoczekiwanego zamknięcia jeszcze przed jego przybyciem do Torunia rekrutacji na studia prawnicze, które pod wpływem rodzicielskich sugestii były kierunkiem „pierwszego wyboru” (zob. tamże, s. 153).

⁴ Tamże, s. 155.

⁵ Zob. J. Zdrenka, Wspomnienie (jak w przyp. 1), s. 11.

⁶ K. Jasiński, Wspomnienia historyka (jak w przyp. 3), s. 156.

⁷ A. Czacharowski, In memoriam (jak w przyp. 1), s. 218.

zainteresowań uczonego, to jednak dziedziną, która miała się okazać najważniejszym polem jego dociekań badawczych, stała się genealogia piastowska. Zapowiedzią podjęcia tego kierunku badań była już debiutancka publikacja uczonego z 1950 roku, w której Kazimierz Jasiński spróbował ustalić filiację żony księcia pomorskiego Mściwoja I, Zwinisławy⁸. W pracy tej ujawniły się charakterystyczne cechy podejścia uczonego do materii genealogicznej, znane z jego klasycznych publikacji z tego zakresu – skrupulatność w przedstawieniu stanu badań, drobiazgowość oceny argumentacji stojącej za poszczególnymi rozwiązaniami, ostrożność w formułowaniu nowych hipotez, a wreszcie uwzględnienie onomastyki w badaniach genealogicznych.

Pomimo ujawnionej przez Kazimierza Jasińskiego w artykule o Zwinisławie pre-dylekcji do genealogii dorobek publikacyjny uczonego z pierwszych lat jego pracy naukowej pokazuje, że nie zamierzał on jeszcze wówczas nadawać badaniom genealogicznym priorytetowego charakteru i w pewnym sensie ciągle szukał swej naukowej drogi, kontynuując z jednej strony badania nad dziejami schyłkowej fazy okresu rozbiecia dzielnicowego, z drugiej zaś podejmując kwestie z zakresu źródłoznawstwa, dyplomatyki czy chronologii. Najbardziej spektakularne wyniki osiągnął wówczas na polu chronologii, której teoretyczny aspekt opracował nader kompetentnie na potrzeby wydanego w 1957 roku pod egidą Polskiej Akademii Nauk podręcznika *Chronologia polska*, co przyniosło mu awans na odpowiadający habilitacji stopień kandydata nauk w 1958 roku⁹.

Okolicznością, która okazała się decydująca dla uczynienia genealogii najważniejszym obszarem poczynąń badawczych Kazimierza Jasińskiego, stało się skierowanie doń w 1958 roku przez Redakcję Historii PWN, po konsultacji z Instytutem Historii PAN, propozycji przygotowania nowego wydania *Genealogii Piastów* Oswalda Balzera, wzbogaconego o aneks zawierający poprawki i uzupełnienia do tego dzieła¹⁰. Kazimierz Jasiński podjął się tego zadania i od razu przystąpił do dzieła, anonsumując swoje przedsięwzięcie dwuczęściowymi *Uzupełnieniami do genealogii Piastów*, opublikowanymi w „Studiach Źródłoznawczych” za lata 1958 i 1960, a poświęconymi wielkopolskiej linii dynastii piastowskiej¹¹. Z myślą o reedycji dzieła Balzera uczoney zaczął wówczas także gromadzić materiały do genealogii pierwszych Piastów, jednak już w początkach 1961 roku zarzucił pierwotną koncepcję i podjął decyzję o opracowaniu od podstaw całej genealogii dynastii piastowskiej, co wedle jego własnej relacji stanowiło w głównej mierze efekt sugestii Aleksandra Gieysztor¹². Ponieważ za najbardziej palącą potrzebę uznawano wówczas opracowanie genealogii nieuwzględn-

⁸ K. Jasiński, Jeszcze o Zwinisławie, żonie Mszczuja I, Zapiski TNT 16, 1950, s. 81–101. Wbrew pozorom, bardziej źródłowy niż genealogiczny charakter ma natomiast druga w kolejności publikacja uczonego: Sprawa śmierci Mieszka II, Zapiski TNT 17, 1951, nr 1–2, s. 87–92.

⁹ A. Czacharowski, In memoriam (jak w przyp. 1), s. 218. Por. niżej przyp. 45.

¹⁰ Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych PAN, t. 13, 1970, z. 2, s. 462; zob. też K. Jasiński, Rodowód Piastów śląskich, t. 1, Wrocław 1973, s. 10; tenże, Rodowód pierwszych Piastów, Warszawa–Wrocław [1992], s. 5.

¹¹ Tenże, Uzupełnienia do genealogii Piastów, SZ 3, 1958, s. 199–212; tenże, Uzupełnienie do genealogii Piastów. Dokończenie, SZ 5, 1960, s. 89–111.

¹² Por. publikację w przyp. 10.

nionych przez Oswalda Balzera Piastów śląskich, Kazimierz Jasiński to właśnie tę gałąź dynastii piastowskiej uczynił w pierwszej kolejności przedmiotem swych systematycznych studiów¹³. Pierwsze ich owoce zaczęły się pojawiać już od połowy lat sześćdziesiątych w postaci biogramów pisanych do *Polskiego słownika biograficznego* oraz artykułów prezentujących wybrane fragmenty genealogii śląskich Piastów¹⁴. Zwieńczeniem tych badań stał się zaś opublikowany w latach 1973–1977 trzytomowy *Rodowód Piastów śląskich*, obejmujący wszystkich członków śląskiej gałęzi Piastów aż do jej wygaśnięcia w XVII wieku¹⁵. Ukazanie się tego dzieła stało się wydarzeniem nie tylko w skali krajowej, ale także międzynarodowej, czego dowodzi szereg recenzji w czasopismach polskich, niemieckich i czechosłowackich¹⁶. Stanowiło ono jakościowy skok w zakresie badań nad genealogią Piastów śląskich, znaną dotąd przede wszystkim z niedoskonałych zestawień Hermanna Grotefenda i Konrada Wutkego¹⁷. Zadecydowało o tym oparcie przez autora własnych ustaleń na bezprecedensowo szerokiej kwerendzie źródłowej, obejmującej nie tylko szeroką paletę publikowanych i niepublikowanych zabytków piśmiennictwa, ale i źródła ikonograficzne czy sepulkralne, z drugiej zaś strony przyjęcie przezeń w ślad za *Genealogią Piastów* Oswalda Balzera opisowego sposobu przedstawienia uzyskanych wyników, dzięki czemu mógł uczony gruntownie przedyskutować wszystkie niejasne kwestie i w takiż sposób uzasadniać dokonane przez siebie rozstrzygnięcia. Wzorem Balzera poświęcił Kazimierz Jasiński poszczególnym Piastom i Piastównom odrębne biogramy, idąc za Balzerem również pod względem doboru rozpatrywanych w ramach tychże biogramów zagadnień. Należały do nich stricte genealogiczne fakty z życia członków dynastii oraz kwestie imion i przydomków, jak również numerów porządkowych przypisywanych poszczególnym Piastom. Ów balzerowski „schemat genealogiczny”, jak określał uczony zastosowany przez swego poprzednika kwestionariusz badawczy, wzbogacił Kazimierz Jasiński jedynie o kwestię miejsc pochówku Piastów śląskich¹⁸.

Doprowadzenie do pomyślnego finału publikacji *Rodowodu Piastów śląskich* pozwoliło Kazimierzowi Jasińskiemu zająć się w sposób systematyczny innymi fragmentami piastowskiej genealogii. Najważniejszym dla uczonego celem stało się teraz opracowanie genealogii pierwszych Piastów, co udało mu się zrealizować w posta-

¹³ Na ten temat zob. T. Jurek, *Piastowie śląscy* (jak w przyp. 1), s. 12 nn.

¹⁴ Zob. np. biogram Jana I, księcia żagańskiego, w: PSB, t. 10, 1962–1964, s. 425; zob. też K. Jasiński, *Uwagi o genealogii Piastów śląskich w XIII wieku*, SZ 10, 1965, s. 141–147; tenże, *Genealogia książąt zatorskich: ze studiów nad genealogią Piastów śląskich*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Nauki humanistyczno-społeczne, z. 20, Historia 2, 1966, s. 117–131.

¹⁵ Tenże, *Rodowód Piastów śląskich*, t. 1: *Piastowie wrocławscy i legnicko-brzescy*, Wrocław 1973, t. 2: *Piastowie świdniccy, ziebiccy, głogowscy, żagańscy i oleśniccy*, Wrocław 1975, t. 3: *Piastowie opolscy, cieszyńscy i oświęcimscy*, Wrocław 1977; w roku 2007 ukazała się reedycja tego dzieła z obszernym wstępem autorstwa Tomasza Jurka: K. Jasiński, *Rodowód Piastów śląskich* (jak w przyp. 1).

¹⁶ Zestawienie wspomnianych recenzji zob. K. Zielińska-Melkowska (jak w przyp. 1), *Bibliografia*, nr 89, 103, 119; zob. T. Jurek, *Piastowie śląscy* (jak w przyp. 1), s. 14 n.

¹⁷ W sprawie mankamentów tych prac zob. K. Jasiński, *Uwagi o genealogii Piastów śląskich* (jak w przyp. 14), s. 141–143.

¹⁸ Tenże, *Rodowód Piastów śląskich* (jak w przyp. 15), t. 1, s. 21, 263–269.

ci wydanego w 1992 roku *Rodowodu pierwszych Piastów*¹⁹. Zgodnie ze schematem przyjętym w *Rodowodzie Piastów śląskich* Kazimierz Jasiński opracował tutaj genealogię piastowską do pokolenia dzieci Bolesława Krzywoustego, wybiegając w niewielkim zakresie również do następnej generacji, reprezentowanej przez potomstwo Bolesława Kędzierzawego. Inaczej niż Oswald Balzer, który rozpoczął swoje drzewo dynastii piastowskiej od Siemomysła, Kazimierz Jasiński przesunął początek swego rodowodu o dwa pokolenia wstecz, do Siemowita. Uczony odchudził też nieco Balzerowski poczet pierwszych Piastów, uznając dziesięcioro z nich za rzekomych, względnie wątpliwych (w jednym przypadku), członków dynastii piastowskiej. Przy okazji poświęcił też nieco uwagi genezie nazwy dynastycznej „Piastowie”, rozwijając koncepcję, której pierwszą wersję nakreślił już w pierwszym tomie *Rodowodu Piastów śląskich*²⁰. Odnosne dociekania doprowadziły go do konkluzji, że nazwa ta powstała dopiero u schyłku XVI wieku lub na początku XVII wieku na Śląsku, w otoczeniu księcia brzeskiego Jerzego II, gdzie znalazł najwcześniejszy w swojej opinii bezsporny dowód jej funkcjonowania²¹.

Po publikacji *Rodowodu pierwszych Piastów* na nowe, całościowe opracowanie czekały jeszcze linie małopolska, kujawska, mazowiecka i wielkopolska. Wyniki badań nad ostatnią z nich Kazimierz Jasiński przedstawił już w 1995 roku w postaci obszernego artykułu, jednak nie było to opracowanie kompletne, gdyż obejmowało jedynie osobę Władysława Odonica i jego potomstwo²². Poza ramami tego studium pozostała więc generacja dzieci i częściowo wnuków Mieszka Starego, jedynie fragmentarycznie omówione w *Uzupełnieniach do genealogii Piastów* z lat 1958 i 1960. Sam uczony traktował ten stan jako przejściowy, zamierzając w przyszłości przedstawić rozszerzone opracowanie genealogii Piastów wielkopolskich. Tymczasem jednak pochłaniały go prace nad przygotowaniem rodowodu pozostałych linii. Jak wynika z korespondencji uczonego z Markiem Górnym, którego staraniem efekty tych prac miały się ukazać drukiem, Kazimierz Jasiński brał pod uwagę możliwość publikacji swoich badań nad wszystkimi wspomnianymi liniami dynastii piastowskiej w ramach jednego tomu, jednak różny stopień zaawansowania prac nad każdą z linii, a przede wszystkim niespodziewana śmierć uczonego 8 sierpnia

¹⁹ Tenże, *Rodowód pierwszych Piastów* (jak w przyp. 10). Datę wydania tego dzieła przyjmuję za autorem (zob. K. Jasiński, Rozważania na marginesie *Genealogii Piastów* Oswalda Balzera, w: *Tradycje i perspektywy nauk pomocniczych historii w Polsce. Materiały z sympozjum w Uniwersytecie Jagiellońskim* dnia 21–22 października 1993 roku Profesorowi Zbigniewowi Perzanowskiemu przypisane, red. M. Rokosz, Kraków 1995, s. 59, przyp. 1), chociaż K. Zielińska-Melkowska umieszcza je w swym zestawieniu bibliograficznym pod rokiem 1993; w 2004 roku ukazała się reedycja tego dzieła z posłowiem Tomasza Jurka (jak w przyp. 1).

²⁰ K. Jasiński, *Rodowód Piastów śląskich* (jak w przyp. 15), t. 1, s. 8 n.

²¹ Tenże, *Rodowód pierwszych Piastów* (jak w przyp. 10), s. 26–28; por. G. Labuda, Pochwała Kazimierza Jasińskiego „Rodowodu Piastów”, w: *Tradycje i perspektywy nauk pomocniczych historii* (jak w przyp. 19), s. 68–70, gdzie autor polemizuje z poglądem Kazimierza Jasińskiego w kwestii genezy nazwy „Piastowie”.

²² K. Jasiński, *Genealogia Piastów wielkopolskich. Potomstwo Władysława Odonica*, w: *Nasi Piastowie* (Kronika Miasta Poznania, 1995, nr 2), Poznań 1995, s. 34–66.

1997 roku nadały sprawom inny bieg²³. Ostatecznie, na podstawie materiałów przesłanych jeszcze przez samego uczonego bądź też uzyskanych po śmierci od jego syna, Tomasza Jasińskiego, Marek Górny wydał jeszcze dwa tomy piastowskiej genealogii Kazimierza Jasińskiego: *Rodowód Piastów mazowieckich* (1998) oraz *Rodowód Piastów małopolskich i kujawskich* (2001)²⁴. W pierwszym z tych opracowań zostali uwzględnieni Piastowie mazowieccy począwszy od pokolenia dzieci Siemowita I aż do wygaśnięcia tej gałęzi dynastii w pierwszej połowie XVI wieku, w drugim – małopolscy i kujawscy, oraz pierwsi mazowieccy (Konrad I i Siemowit I) potomkowie Kazimierza Sprawiedliwego.

Równie ważną co omówione powyżej dzieła częścią dorobku Kazimierza Jasińskiego w dziedzinie genealogii jest kilkadziesiąt artykułów monograficznych. Niektóre z nich miały charakter studiów częściowych, zapowiadających przyszłe całościowe opracowania genealogii poszczególnych gałęzi dynastii piastowskiej²⁵. Inne stanowiły uzupełnienie bądź rozwinięcie zawartych w głównych częściach cyklu ustaleń genealogicznych²⁶. Jeszcze inne łączyły zaś problematykę *stricto* genealogiczną z zagadnieniami innej natury, mając za przedmiot przede wszystkim polityczne konteksty piastowskich koligacji. Wśród prac tego ostatniego typu mamy do czynienia z jedną próbą syntetycznego ujęcia tej problematyki, jaką stanowi artykuł *Powiązania genealogiczne Piastów (małżeństwa piastowskie)* z 1975 r.²⁷ oraz z licznymi studiami na temat powiązań dynastii piastowskiej z innymi domami panującymi lub polityki małżeńskiej władców piastowskich²⁸. Do owego polityczno-genealogicznego nurtu badań uczonego należy także zaliczyć studium na temat księ-

²³ Zob. tenże, *Rodowód Piastów mazowieckich*, wyd. M. Górny, Poznań – Wrocław 1998, s. 9.

²⁴ Tenże, *Rodowód Piastów mazowieckich* (jak w przyp. 23); tenże, *Rodowód Piastów małopolskich i kujawskich*, wyd. M. Górny, Poznań – Wrocław 2001. Szczegóły współpracy Kazimierza Jasińskiego i Marka Górnego przedstawił ten ostatni we wstępach do obu przygotowanych przez siebie edycji.

²⁵ Zob. np. K. Jasiński, *Genealogia Władysława Łokietka i jego najbliższej rodziny*, Zapis Kujawsko-Dobrzyńskie 6, Historia, 1987, s. 13–32.

²⁶ Zob. np. tenże, *Drugie małżeństwo Bolesława Rogatki oraz problem „Zofii z Doren”*, Sobótka 34, 1979, nr 3, s. 339–358; tenże, *Rykza Elżbieta – Boemie et Polonie bis regina*, w: *Przemysł II. Odnowienie Królestwa Polskiego*, red. J. Krzyżaniakowa, Poznań 1997, s. 269–280.

²⁷ Tenże, *Powiązania genealogiczne Piastów (małżeństwa piastowskie)*, w: *Piastowie w dziejach Polski. Zbiór artykułów z okazji trzechsetnej rocznicy wygaśnięcia dynastii Piastów*, red. R. Heck, Wrocław 1975, s. 135–148.

²⁸ Zob. np. Tenże, *Piastowie świdniccy a Wittelsbachowie w pierwszej połowie XIV wieku*, ZH 33, 1968, z. 3, s. 95–109; tenże, *Przymierze polsko-austriackie w 1412 r. ze szczególnym uwzględnieniem małżeństwa Cymbarki księżniczki mazowieckiej z Ernestem Żelaznym księciem austriackim*, w: *Prace z dziejów państwa i zakonu krzyżackiego*, red. A. Czacharowski, Toruń 1984 [*Ordines militares* 2], s. 127–145; tenże, *Podłoże polityczne pomorsko-śląskich koligacji dynastycznych w latach 1316–1325/1328*, w: *Ars historica. Prace z dziejów powszechnych i Polski*, Poznań 1976, s. 455–466; tenże, *Drugie małżeństwo Bolesława Wysokiego i niektóre aspekty koligacji Hohenstaufów z Piastami*, w: *Społeczeństwo Polski średniowiecznej*, red. S. K. Kuczyński, t. 6, Warszawa 1994, s. 53–61; tenże, *Małżeństwa i koligacje polityczne Kazimierza Wielkiego*, SZ 32–33, 1990, s. 67–76; tenże, *Polityka małżeńska Władysława Łokietka*, w: *Genealogia. Rola związków rodzinnych i rodowych w życiu publicznym w Polsce średniowiecznej na tle porównawczym*, red. A. Radziwiński, J. Wroniszewski, Toruń 1996, s. 9–28; tenże, *Zjazd na Mazowszu w kwietniu 1369 r. i jego geneza. Ze studiów nad itinerarium Kazimierza Wielkiego*, *Acta Universitatis Nicolai Copernici, Historia* 9, 1973, s. 59–69.

cia dobrzyńskiego Siemowita, w którym Kazimierz Jasiński starał się przez pryzmat ustaleń genealogicznych wyjaśnić rolę tego władcy w wypadkach towarzyszących krzyżackiej aneksji Pomorza Gdańskiego²⁹, jak również studia poświęcone spokrewnionym ze śląskimi Piastami potomkom księcia czeskiego Dypolda I, aktywnym na Śląsku w XIII wieku³⁰.

Innym wątkiem twórczości Kazimierza Jasińskiego, nawiązującym do jego głównych prac z zakresu genealogii piastowskiej, są studia poświęcone kwestiom onomastycznym. Trzeba tu w pierwszym rzędzie wspomnieć pracę uczonego o imiennictwie dynastii Piastów z 1978 roku, zawierającą syntetyzujące uwagi na temat takich zagadnień, jak miarodajność kryterium imionowego w badaniach genealogicznych, znaczenie imion jako nośników informacji pozagenealogicznych, imiona podwójne i zdrobniałe w dynastii piastowskiej, a wreszcie przydomki Piastów³¹. Do tego nurtu badań uczonego należą także jego prace na temat występowania imienia Aleksander w dynastii piastowskiej³² oraz na temat przydomków Henryka Prawego, Bolesława Krzywoustego i Kazimierza Wielkiego³³.

W swych artykułach poruszał Kazimierz Jasiński również problematykę miejsc pochówku Piastów, której tak wiele miejsca poświęcił w pracach stanowiących główne części swego *Rodowodu*. Owocem tych dociekań stały się artykuły o pochówkach Piastów w kościołach franciszkańskich i dominikańskich oraz o miejscu pochówku Bolesława Krzywoustego³⁴.

Drugim po genealogii najważniejszym wątkiem poczynąń naukowych Kazimierza Jasińskiego są badania nad dziejami Wielkopolski i Pomorza Gdańskiego w XIII i w początkach XIV wieku. Ten obszar tematyczny toruński mediewista zaczął penetrować już w trakcie studiów, co zaowocowało wspomnianą już wyżej pracą magisterską poświęconą postaci księcia wielkopolskiego Przemysła I i stanowiącym jej kontynuację doktoratem z 1950 roku. Zwieńczeniem tych badań miała się stać zapowiadana przez uczonego praca *Stosunki społeczno-polityczne w Wielkopolsce w drugiej poło-*

²⁹ Tenże, Rola Siemowita księcia dobrzyńskiego w stosunkach polsko-krzyżackich w 1308/1309 r., *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie*, Ser. A, 1, 1978, s. 63–84.

³⁰ Tenże, Studia nad genealogią czeskich Dypoldowiców, *Sobótka*, 35, 1981, z. 1, s. 59–68; tenże, Działalność czeskich Dypoldowiców na Śląsku w pierwszej połowie XIII wieku, w: *Spółczesność Polski średniowiecznej*, red. S. K. Kuczyński, t. 4, Warszawa 1990, s. 171–203.

³¹ Tenże, Dokumentacyjne funkcje imion w średniowieczu (na przykładzie dynastii piastowskiej), w: *Powstanie – przepływ – gromadzenie informacji. Materiały z I Sympozjum nauk dających poznać źródła historyczne. Problemy warsztatu historyka*, Toruń 1978, s. 64–82.

³² Tenże, Imię Aleksander wśród potomstwa Olgerda, w: *Cultus et cognitio. Studia z dziejów średniowiecznej kultury*, red. S. Kuczyński, Warszawa 1976, s. 209–215.

³³ Tenże, Przydomek księcia wrocławskiego Henryka IV, *Acta Universitatis Nicolai Copernici*, Historia 26, 1992, s. 67–76; tenże, Przydomek Kazimierza Wielkiego – czas powstania i geneza, *Genealogia. Studia i materiały historyczne* 5, 1995, s. 25–43; tenże, Przydomek Bolesława Krzywoustego, *Genealogia. Studia i materiały historyczne* 6, 1996, s. 137–146.

³⁴ Tenże, Franciszkańskie pochówki Piastów, w: *Zakony franciszkańskie w Polsce*, red. J. Kłoczowski, t. 1: *Franciszkanie w Polsce średniowiecznej*, cz. 2 i 3, Kraków 1989, s. 177–195; tenże, Dominikańskie pochówki Piastów, w: *Dominikanie w środkowej Europie w XIII–XV wieku. Aktywność duszpasterska i kultura intelektualna*, red. J. Kłoczowski, J. A. Spież, Poznań 2002, s. 219–237; tenże, Miejsce pochowania Bolesława Krzywoustego, *Genealogia. Studia i Materiały Historyczne* 4, 1994, s. 127–136.

wie XIII w., która jednak ostatecznie nie ukazała się drukiem³⁵. Zamiast tego uczony przedstawił wyniki swoich badań w serii artykułów z lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych, ogniskujących się wokół zagadnienia integracji Wielkopolski i Pomorza Gdańskiego u schyłku XIII wieku, rozpatrywanego na szerszym tle stosunków wewnętrznych i relacji obu dzielnic z państwami ościennymi, przy uwzględnieniu także społecznej bazy tendencji zjednoczeniowych. Cykl ten otwiera artykuł z 1952 roku poświęcony genezie umowy kępińskiej, a jego kolejne części stanowią prace uczonego na temat pomorsko-kujawskiego zjazdu w Rzepce w 1280 roku, okoliczności śmierci Przemysła II, jak też wielkopolskich i pomorskich elit możnowładczych w drugiej połowie XIII i na początku XIV wieku³⁶. Do cyklu tego trzeba też zaliczyć obszerną recenzję dzieła Jana Baszkiewicza *Powstanie zjednoczonego państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku*, w której Kazimierz Jasiński poświęcił dużo miejsca sprawom Wielkopolski i Pomorza Gdańskiego, polemizując z autorem m.in. w kwestii siły wielkopolskiego możnowładztwa w okresie jednoczenia państwa polskiego, którą – wbrew Baszkiewiczowi – oceniał jako znaczną³⁷. Należy dodać, że problematykę społeczno-politycznych dziejów Wielkopolski i Pomorza Gdańskiego uczony podejmował także w późniejszych latach, znacząco pogłębiając przede wszystkim stan rozpoznania kwestii społecznego umocowania polityki władców obu dzielnic w drugiej połowie XIII wieku³⁸.

Obok kwestii zjednoczenia Pomorza Gdańskiego z Wielkopolską Kazimierz Jasiński podejmował w swych badaniach również zagadnienie stosunków Pomorza Gdańskiego z państwem krzyżackim. Niejako naturalną konsekwencją zajęcia się przez uczonego kwestią integracji Pomorza Gdańskiego z Wielkopolską u schyłku XIII w. stało się podjęcie przezeń badań nad okolicznościami oderwania ziem wschodniopomorskich od Polski w wyniku krzyżackiej agresji z lat 1308–1309. Będące efektem tych badań studium z 1966 roku *Zajęcie Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków w latach 1308–1309* znacząco przerosło pod względem gruntowności ujęcia tematu osiągnięcia wcześniejszej historiografii i po dziś dzień stanowi podstawową pozy-

³⁵ Zob. tenże, Porozumienie kujawsko-pomorskie w 1280 r., ZH 21, 1955, z. 3–4, s. 7, gdzie wzmianka na temat tej pracy.

³⁶ Tenże, Zapis Pomorza Gdańskiego przez Mszezuja w roku 1282, PZ 8, 1952, nr 5/6, s. 176–189; tenże, Porozumienie kujawsko-pomorskie (jak w przyp. 35), s. 7–44; tenże, Tragedia rogozińska 1296 r. na tle rywalizacji wielkopolsko-brandenburskiej o Pomorze Gdańskie, ZH 26, 1961, z. 4, s. 65–104; tenże, Wyszelicze (Z dziejów możnowładztwa pomorskiego na przełomie XIII i XIV w.), ZH 22, 1956, z. 1–3, s. 213–217; tenże, Rola polityczna możnowładztwa wielkopolskiego w latach 1284–1314, RH 29, 1963, s. 215–250.

³⁷ Tenże, Z problematyki zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku, ZH 21, 1955, s. 1–2, s. 198–241. W sprawie roli możnowładztwa zob. tamże, s. 215–224.

³⁸ Tenże, Studia nad wielkopolskim stronnictwem książęcym w połowie XIII w. Współpracownicy Przemysła I do 1253 r., w: Społeczeństwo Polski średniowiecznej, t. 1, red. S. K. Kuczyński, Warszawa 1981, s. 161–201; tenże, Wojna domowa na Pomorzu Gdańskim w latach 1269/70–1272 (ze szczególnym uwzględnieniem roli rycerstwa i możnowładztwa), w: Społeczeństwo Polski średniowiecznej, t. 3, red. S. K. Kuczyński, Warszawa 1985, s. 135–187; tenże, Stosunki Przemysła II z mieszczaństwem, w: Czas – przestrzeń – praca w dawnych miastach. Studia ofiarowane Henrykowi Samsonowiczowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin, Warszawa 1991, s. 319–328.

cję w bibliografii dotyczącej tego zagadnienia³⁹. Za jego dopełnienie można uznać późniejszy o dziesięć lat artykuł uczonego, w którym ten podjął próbę odpowiedzi na pytanie o skalę zniszczeń miasta Gdańska w wyniku działań Krzyżaków w 1308 roku⁴⁰. Artykuł ten jest zarazem jednym z przejawów wzrostu znaczenia problematyki gdańskiej w zainteresowaniach Kazimierza Jasińskiego. Wzrost ten zaowocował jego gruntownymi studiami na temat najstarszych kościołów gdańskich, pomyślanymi jako przyczynek do rozwikłania kwestii lokalizacji pierwotnego gdańskiego miasta lokacyjnego, jak również autorstwem obszernych fragmentów wydanego w 1978 roku pierwszego tomu *Historii Gdańska*, gdzie uczony przedstawił dzieje tego miasta w okresie przedkrzyżackim na szerokim tle społeczno-politycznych dziejów całego Pomorza Wschodniego⁴¹. O pozostałych dotyczących Gdańska osiągnięciach badawczych Kazimierza Jasińskiego będzie jeszcze mowa w kontekście jego poczynąń w dziedzinie dyplomatyki. W tym miejscu należy natomiast odnotować inne jeszcze dokonania uczonego na niwie badań pomoroznawczych, jakimi są opracowanie dziejów ziem świeckiej i nowskiej w okresie przedkrzyżackim, stanowiące fragment redagowanych przezeń dwutomowych *Dziejów Świecia nad Wisłą i jego regionu*⁴², jak również wyjaśnienie okoliczności układów pokojowych z zakonem krzyżackim, zawartych przez książąt Wacława i Mściwoja w latach 1267 i 1268⁴³.

Równie dobrze co w dziedzinie genealogii i historii społeczno-politycznej Wielkopolski i Pomorza Gdańskiego doby rozbitcia dzielnicowego czuł się Kazimierz Jasiński na niwie źródłoznawstwa oraz takich nauk pomocniczych historii, jak chronologia i dyplomatyka. Dziedziny te zaczął z powodzeniem eksplorować już w latach pięćdziesiątych, czego efektem stało się m.in. opublikowane przezeń w pierwszym numerze „Studiów Źródłoznawczych” studium na temat autora *Kroniki Wielkopolskiej*, w którym rozpatrzył zasadność poglądu przypisującego jej autorstwo kustoszowi poznańskiemu Godzisławowi Baszce i opowiedział się jednoznacznie przeciwko tej identyfikacji⁴⁴. W tym samym czasie, o czym była już mowa, ujrzał światło dzienne powstały przy jego wydatnym udziale podręcznik *Chronologia polska*, w którym opracował niewątpliwie najważniejszą część – chronologię teoretyczną⁴⁵. Zgodnie z koncepcją całego dzieła Kazimierz Jasiński dążył w opracowaniu zagadnień chronologii teoretycznej do możliwie najszerszego uwzględnienia realiów polskich, co ilustrują m.in. jego wnikliwe wywody na temat stosowania w Polsce stylów *a nativi-*

³⁹ Tenże, Zajęcie Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków w latach 1308–1309, ZH 31, 1966, s. 7–61.

⁴⁰ Tenże, Zburzenia miasta Gdańska przez zakon krzyżacki w 1308 r., ZH 41, 1976, s. 25–39.

⁴¹ Tenże, Z problematyki trzynastowiecznego Gdańska. Kościoły gdańskie, ZH 39, 1974, z. 3, s. 37–67; tenże, Chronologia kościołów gdańskich XII i XIII wieku. Uwagi metodyczne. Cz. 1, ZH 50, 1985, z. 1, s. 55–77; Cz. 2, ZH 50, 1985, z. 2, s. 69–89; Historia Gdańska, t. 1: do roku 1454, red. E. Cieślak, Gdańsk 1978, s. 266–330.

⁴² Tenże, Dzieje ziemi świeckiej i nowskiej od schyłku XII w. do 1309 r., w: Dzieje Świecia nad Wisłą i jego regionu, red. tenże, t. 1–2, Warszawa 1979–1980, tutaj t. 1, s. 111–142.

⁴³ Tenże, Pomorsko-krzyżackie układy pokojowe z 1267 i 1268 roku, ZH 47, 1982, z. 4, s. 103–115.

⁴⁴ Tenże, W kwestii autorstwa Kroniki wielkopolskiej, SZ 1, 1957, s. 219–230.

⁴⁵ Chronologia polska, red. B. Włodarski, Warszawa 1957.

*tate i a circumcissione*⁴⁶. Ten sam cel miało również opublikowanie w ramach omawianego podręcznika polskich kalendarzy średniowiecznych, którą to część opracował Kazimierz Jasiński wspólnie ze swoim mistrzem i zarazem redaktorem całego tomu, Bronisławem Włodarskim⁴⁷. Zetknięcie się przez uczonego z tematyką kalendarzową zaowocowało też niewiele później erudycyjnym studium na temat ilustracji kalendarzowych zawartych z jednym z rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu⁴⁸. Już kilka lat wcześniej Kazimierz Jasiński zainteresował się też dyplomatyką, czego wyrazem stał się jego obszerny artykuł polemiczny, w którym poddał gruntownej krytyce ustalenia Karola Maleczyńskiego zawarte w jego *Zarysie dyplomatyki polskiej wieków średnich* na temat obsady kancelarii Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego⁴⁹. Ten wątek zainteresowań toruńskiego uczonego niewiele później znalazł również odbicie w podjęciu przezeń dyskusji z Gerardem Labudą na temat najstarszych dokumentów wschodniopomorskich⁵⁰. Po latach uczony miał powrócić raz jeszcze do dyplomatyki pomorskiej, poświęcając gruntowne studia dokumentom księcia Świętopełka II i biskupa wrocławskiego Michała dla klasztoru dominikanów w Gdańsku⁵¹. Nie wygasło także jego zainteresowanie dla zagadnień chronologii i kalendarjografii, jak o tym świadczą jego późne prace na temat daty śmierci Pięciu Braci oraz kalendarza wrocławskiego opactwa św. Wincentego⁵².

Odkąd genealogia stała się głównym obszarem poszukiwań badawczych uczonego, zaczęła ona też wpływać na kierunki jego zainteresowań źródłoznawczych. Jednym z przejawów tego stanu rzeczy jest studium uczonego z 1980 roku poświęcone ocenie wiarygodności *Roczników* Jana Długosza w zakresie informacji na temat genealogii dynastii piastowskiej⁵³. Są to również prace na temat *Genealogii św. Jadwigi*, w których uczony podejmował m. in. kwestię autorstwa wspomnianego zabytku⁵⁴. Trzeba

⁴⁶ Tamże, s. 57–70.

⁴⁷ Tamże, s. 129–217.

⁴⁸ K. Jasiński, Ilustracje kalendarzowe w rękopisie wrocławskim z około 1300 r., KHKM 7, 1959, nr 2, s. 203–228.

⁴⁹ Tenże, Uwagi nad kancelarią Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego, Zapiski TNT 19, 1953, z. 1–4, s. 57–101.

⁵⁰ Tenże, Kilka uwag o najstarszych dokumentach Pomorza Gdańskiego, SZ 2, 1958, s. 147–153.

⁵¹ Tenże, Przywilej księcia pomorskiego Świętopełka dla dominikanów z 22 I 1227 roku, Roczniki Humanistyczne 35, 1990, s. 371–381; tenże, Dokumenty biskupa kujawskiego Michała dla dominikanów w Gdańsku. Kwestia datacji, w: Discernere vera ac falsa. Prace ofiarowane Józefowi Szymańskiemu w sześćdziesiątą rocznicę urodzin, red. J. Korolec, Lublin 1992, s. 109–118; zob. też tenże, Początki gminy miejskiej w Gdańsku. Na marginesie badań nad dokumentem Świętopełka dla dominikanów gdańskich z 1227 r., w: Studia nad dziejami miast i mieszczaństwa w średniowieczu. Studia ofiarowane Profesorowi Antoniemu Zacharowskiemu w sześćdziesiątą rocznicę urodzin i czterdziestolecie pracy naukowej, red. R. Czaja, J. Tandecki, Toruń 1996, s. 43–57.

⁵² Tenże, Pięciu Braci Męczenników. Kwestie chronologiczne, w: Kultura średniowieczna i staropolska. Studia ofiarowane Aleksandrowi Gieysztorowi w pięćdziesięciolecie pracy naukowej, Warszawa 1991, s. 355–364; tenże, Kalendarz opactwa św. Wincentego we Wrocławiu, w: Kultura średniowieczna Śląska. Pierwiastki rodzinne i obce, red. K. Bobowski, Wrocław 1993 [AUWr, Historia 98], s. 45–58.

⁵³ Tenże, *Annales Poloniae* Jana Długosza jako źródło do genealogii Piastów, w: Długossiana. Studia historyczne w pięćsetlecie śmierci Jana Długosza, red. S. Gawęda, Kraków 1980, s. 204–221.

⁵⁴ Tenże, Genealogia św. Jadwigi. Studium źródłoznawcze, w: Mente et litteris. Księga pamiątkowa dla uczczenia 30-lecia pracy naukowej prof. Brygidy Kürbis, red. H. Chłopocka, Poznań 1984, s. 195–

tu także wspomnieć zainicjowane przez uczonego już w latach osiemdziesiątych i zintensyfikowane w ostatnich latach życia studia nad tzw. *Nekrologiem czesko-śląskim* oraz napisaną przez uczonego – również u schyłku życia – pracę na temat nekrologu klasztoru strzelneńskiego⁵⁵. Znakomitym przykładem mariażu genealogii ze źródłoznawstwem jest wreszcie studium uczonego na temat kielicha i pateny z Płocka⁵⁶.

Jeszcze jednym zasługującym na wyodrębnienie ważnym polem działalności uczonego była biografistyka. Uczony ma w swoim dorobku około siedemdziesiąt biogramów napisanych głównie na potrzeby *Polskiego słownika biograficznego*. Większość z nich dotyczy członków dynastii piastowskiej, jednak w liczbie tej mieszczą się także biogramy przedstawicieli świeckich i duchownych elit średniowiecznej Polski. Dużą aktywność wykazywał uczony również na polu biografistyki naukowej. Tutaj na czoło wysuwają się jego gruntowne opracowania życia i działalności ks. Stanisława Kujota⁵⁷.

Wszystkie omówione obszary badawczych zainteresowań Kazimierza Jasińskiego znalazły swoje odzwierciedlenie w obfitej działalności recenzyjnej uczonego. Jego recenzje i artykuły recenzyjne, których ma w swoim dorobku około pięćdziesięciu, cechują się niezwykłą wnikliwością, a zarazem dążeniem do jak najbardziej wyważonej oceny recenzowanego dzieła. Szereg z nich przybrało postać obszernych rozpraw (o niektórych była już mowa wyżej), stanowiących nie mniej wymowne świadectwo ogromnej erudycji i naukowej kompetencji uczonego niż pozostała część jego dorobku⁵⁸. To bez wątpienia wspomniane wyżej cechy recenzenckiego warsztatu uczonego sprawiły, że nawet po przejściu na emeryturę był zasypywany prośbami o udział

204; tenże, Franciszkanin Henryk z Breny propagatorem kultu św. Jadwigi, w: *Księga Jadwiżańska. Międzynarodowe Sympozjum Naukowe Święta Jadwiga w dziejach i kulturze Śląska* Wrocław Trzebnica 21–23 września 1993 roku, Wrocław 1995, s. 339–350.

⁵⁵ Tenże, Ze studiów nad tzw. nekrologiem czesko-śląskim, w: *Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego*. Ser. A, 1986, nr 40, s. 53–57; tenże, Rękopis zwany Nekrologiem czesko-śląskim, w: *Polska – Śląsk – Czechy. Studia nad dziejami stosunków kulturalnych i politycznych w średniowieczu*, red. R. Gładkiewicz, AUWr, Historia, 1994, nr 81, s. 39–71; tenże, Związki rękopisu zawierającego tzw. nekrolog czesko-śląski z Czechami, w: *Venerabiles, nobiles et honesti. Studia z dziejów społeczeństwa Polski średniowiecznej. Prace ofiarowane Profesorowi Januszowi Bieniakowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin i czterdziestopięciolecie pracy naukowej*, red. A. Radziwiński, A. Supruniuk, J. Wroniszewski, Toruń 1997, s. 477–492; tenże, Nekrolog klasztoru norbertanek w Strzelnie. Uwagi krytyczno-erudycyjne, w: tenże, *Prace wybrane* (jak w przyp. 1), s. 7–44.

⁵⁶ Tenże, Kielich płocki z pateną – dar księcia mazowieckiego Konrada I, w: *Człowiek w społeczeństwie średniowiecznym*, red. R. Michałowski i in., Warszawa 1997, s. 283–297.

⁵⁷ Tenże, Stanisław Kujot 1845–1914, w: *Działacze Towarzystwa Naukowego w Toruniu*, red. M. Biskup, Toruń 1975, s. 85–179; tenże, Rola ks. Stanisława Kujota w upowszechnianiu wiedzy o polskości Pomorza Gdańskiego i ziemi chełmińskiej, w: tenże, *Prace wybrane* (jak w przyp. 1), s. 380–416.

⁵⁸ Zob. np. tenże, [Rec.] B. Kürbisówna, *Dziejopisarstwo wielkopolskie XIII i XIV wieku*, Warszawa 1959, KH 67, 1960, nr 2, s. 478–488; tenże, [Rec.] *Nekrolog opactwa św. Wincentego we Wrocławiu*, MPH ser. II, t. IX cz. 1, Warszawa 1971, SZ 19, 1974, s. 221–225; tenże, *Uwagi o itinerarium króla Władysława Jagiełły*, SZ 20, 1976, s. 227–231; tenże, [Rec.] J. Szymański, *Nauki pomocnicze historii od schyłku IV do końca XVIII w.*, Warszawa 1976, Archeion 70, 1980, s. 294–300; tenże, *Najdawniejsze roczniki krakowskie*, KH 88, 1981, s. 461–473; tenże, *Nowa praca o Karolu z Trewiru, wielkim mistrzu Zakonu Niemieckiego*, ZH 58, 1993, z. 4, s. 77–90.

w charakterze recenzenta w licznych postępowaniach awansowych, co utrudniało mu dokończenie prac nad piastowskim *Rodowodem*⁵⁹.

Jako uczony Kazimierz Jasiński zdołał wypracować swój własny, charakterystyczny styl. Swoistym znakiem rozpoznawczym jego prac jest niesłabnąca dbałość o precyzyjne definiowanie przedmiotu własnych dociekań i równie precyzyjne charakteryzowanie uzyskanych wyników, uwzględniające różny stopień ich pewności tudzież hipotetyczności. Jest to również daleko idąca skrupulatność w przedstawianiu stanu badań i nieodmienna klarowność wyводу. Jest to wreszcie wysoka kultura dyskusji, przejawiająca się z jednej strony w otwartości na możliwość weryfikacji własnych poglądów, z drugiej zaś w unikaniu wszelkich konfrontacyjnych akcentów. Nie sposób znaleźć w bogatym dorobku Kazimierza Jasińskiego bodaj jednego zdania, które mogłoby sugerować, iż uczony zwalcza raczej autora poglądu niż sam pogląd⁶⁰.

Jak wynika z powyższego omówienia, był Kazimierz Jasiński badaczem nader wszechstronnym. Do ostatnich lat życia poszerzał też pole swoich zainteresowań, o czym świadczy podjęcie przezeń wówczas badań nad kultem świętych w średniowiecznej Polsce, nad kwestią nienaturalnych zgonów członków dynastii piastowskiej czy nad dziejami zakonu joannitów na Śląsku⁶¹. Ostatnie lata życia stanowiły w ogóle okres jego nadzwyczajnej aktywności badawczej i publikacyjnej. Dość powiedzieć, że już po przejściu na emeryturę w 1991 roku opublikował bądź przygotował do druku ponad osiemdziesiąt prac, co stanowi trzydzieści procent jego całego dorobku.

W uznaniu jego osiągnięć, przede wszystkim na polu badań nad dziejami Śląska, Uniwersytet Wrocławski planował obdarzyć go swym doktoratem honorowym, jednak niespodziewana śmierć uczonego w sierpniu 1997 roku uniemożliwiła realizację tych zamiarów⁶². Już wcześniej otrzymywał jednak liczne dowody uznania, by wspomnieć tylko przyznany mu w 1980 roku Medal im. Oswalda Balzera oraz nadane mu w 1991 roku honorowe członkostwo Polskiego Towarzystwa Heraldycznego⁶³. Odchodząc w pełni sił twórczych, uczony pozostawił po sobie dobrą pamięć, liczne grono uczniów⁶⁴ oraz dorobek, którym zapewnił sobie trwałe miejsce w dziejach polskiej mediewistyki.

Maciej Dorna

⁵⁹ Zob. tenże, *Rodowód Piastów mazowieckich* (jak w przyp. 23), s. 8, gdzie fragmenty korespondencji uczonego z Markiem Górnym, w których Kazimierz Jasiński skarży się na nadmiar obowiązków recenzentek.

⁶⁰ Por. J. Bieniak, Kazimierz Jasiński (jak w przyp. 1), s. 173 n.

⁶¹ K. Jasiński, Kult św. Aleksego w średniowiecznej Łęczycy, RH 62, 1996, s. 7–20; tenże, Kult św. Elżbiety w dynastii piastowskiej, w: *Europa Środkowa i Wschodnia w polityce Piastów*, red. K. Zielińska-Melkowska, Toruń 1997, s. 197–212; tenże, Okoliczności śmierci ostatnich książąt mazowieckich, *Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego* s.n. 3, 1997, s. 41–51; tenże, Akta procesu joannitów śląskich z 1336 r. W sprawie sześciolatniej dziesięciny papieskiej, *Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, Zeszyty Historyczne*, z. 5, 1998, s. 111–134.

⁶² J. Bieniak, Kazimierz Jasiński (jak w przyp. 1), s. 174.

⁶³ Tamże.

⁶⁴ Zob. J. Bieniak, Profesor Kazimierz Jasiński (jak w przyp. 1), s. 8 n.